

SIRKS VERSUS DE SMOKKELAARS

Na de invoering van de Opiumwet in 1919 zagen steeds meer ondernemers kansen op de nieuwe illegale markt. De vraag naar coke en opium op de recreatieve drugsmarkt was ten slotte niet verdwenen. Sterker nog, die groeide alleen maar met het toenemen van het aantal regels. Er werd steeds meer gesmokkeld.

De politie was hier nog niet op ingesteld; er was geen handboek drugsbestrijding. In die beginjaren moest de politie het daarom vooral hebben van tips. Zo werd in 1920 in Rotterdam morfine met een waarde van 50.000 mark in beslag genomen. Twee jaar later werden in Enschede zeventien honderd flacons morfine geconfisqueerd, die in kleinere hoeveelheden vanuit verschillende plaatsen in het land verzonden zouden worden.

Dit waren allemaal toevalstreffers, de vangsten waren niet het resultaat van uitgebreid politieonderzoek. Wel werd duidelijk dat drugsmokkel nu een realiteit was. In 1922 kon de minister van Arbeid, die toen nog verantwoordelijk was voor de volksgezondheid, in de Eerste Kamer dan ook niet ontkennen dat er een aanzienlijke sluikhandel plaatsvond.

Coke en opium waren verboden handelswaar, maar het was vooral die laatste drug die volgens de Rotterdamse hoofdcommissaris Adriaan Sirks in de jaren twintig steeds vaker werd gesmokkeld. Dit bleek ook uit de aanzienlijke inbeslagnames in de Rotterdamse haven. In 1925 werden daar

in diverse schepen grote drugsvangsten gedaan. Er werd onder meer een grote hoeveelheid heroïne, morfine en cocaïne gevonden die verstoppt zat in brandkasten.

Zo tipte de politie van Antwerpen in april van dat jaar haar collega's in Rotterdam over twee per schip verzonden brandkasten, waarin opium zou zitten.

Hoofdcommissaris
Adriaan Sirks.

Adriaan Hendrik Sirks werd geboren op 28 juni 1879 in Rotterdam. Op 14 oktober 1904 trouwde hij met zijn nicht Cornelia Geertruida Sirks. Samen kregen ze één zoon en twee dochters.

Na de lagere school ging de jonge Sirks naar de HBS, totdat hij in de zomer van 1895 slaagde voor het toelatingsexamen voor het Koninklijk Instituut voor de Marine Willemsoord in Den Helder,

waar hij zijn opleiding vervolgde. Zijn eerste publieke optreden was op 6 september 1898, toen hij als adelborst bij de inhuldiging van koningin Wilhelmina aanwezig was. Hij vormde toen samen met 31 andere adelborsten en 32 cadetten van de Koninklijke Militaire Academie een erewacht langs de route van het Paleis op de Dam naar de Nieuwe Kerk.

Na zijn opleiding op Willemsoord vertrok hij naar Nederlands-Indië, waar hij aan de slag ging bij de Hydrografische Dienst. Na enkele jaren keerde hij terug naar Nederland om bij de marine-machinistenschool in Hellevoetsluis als officier bij de politie en docent in de scheepsbouw te gaan werken. Hierna werkte hij nog en-

kele jaren als adjunct-havenmeester en als adjunct-Rijks-havenmeester in Rotterdam.

Na deze functies werd hij in mei 1914 hoofdcommissaris van Rotterdam. Zijn benoeming kwam voor velen als een verrassing, ook voor *De Telegraaf*: 'Uit vele sollicitanten, waaronder officieren der marechaussees, der mariniers en ook burgemeesters, is gisteren zeer onverwacht benoemd tot hoofdcommissaris van politie te Rotterdam Adriaan Hendrik Sirks, die met groote energie zijn belangrijke functie in het haven verkeer vervulde.'

Hij zou die energie hard nodig hebben, want de mobilisatie als gevolg van de Eerste Wereldoorlog zorgde voor grote tekorten bij de Rotterdamse politie. Sirks ving die op door een korps vrijwillige politie op te zetten. Ook kwam er als gevolg van de oorlog een enorme stroom Belgische vluchtelingen naar ons land. Daar had Sirks veel werk aan. Honderden familieleden van Belgische vluchtelingen stuurden hem brieven met verzoeken om informatie. Hij beantwoordde ze allemaal persoonlijk. Hiervoor werd hij op 23 februari 1923 benoemd tot officier in de Belgische Kroonorde.

In de loop van de jaren twintig nam het aantal auto's in Rotterdam flink toe. Op 30 maart 1920 werd dat hoofdcommissaris Sirks bijna funest. Op die dag fietste hij over de Oostzeedijk, toen hij een vrachtwagen zag naderen. Hij had alleen niet gezien dat aan die vrachtwagen een personenauto was gekoppeld, die losschoot, over de weg slingerde en tegen de fietsende Sirks aan knalde. Gevolg: een gecompliceerde enkelfractuur.

Hierna ging Sirks zich een stuk nadrukkelijker bezighouden met het verkeersbeleid. Hij richtte in Rotterdam een motorbrigade op en hij gaf persoonlijk voorlichting over

verkeersveiligheid op scholen en door posters met waarschuwingen te laten ophangen in de stad.

Naast het verkeersbeleid richtte Sirks zich ook op internationale samenwerking. Zo werd in 1923 op een internationaal politiecongres zijn voorstel aangenomen om politie over de grens voortaan direct hulp te verlenen, zonder diplomatieke tussenkomst. De toen opgerichte Internationale Kriminalpolizeiliche Kommission staat tegenwoordig bekend als Interpol.

Zoals we inmiddels weten was een ander speerpunt van Sirks de bestrijding van de internationale drugshandel. In 1928 kreeg Rotterdam onder zijn leiding als eerste in Nederland een aparte opiumrecherche. Sirks voorspelde dat de haven van Rotterdam een knooppunt zou worden van de internationale drugshandel. Volgens houwdegen Sirks moesten drugsmokkelaars dan ook hard worden aangepakt, omdat zij 'zich schuldig maakten aan een van de zwaarste misdaden tegen de menselijkheid'. Mogelijk hing zijn houding ten aanzien van drugs ook samen met zijn dubieuze houding tegenover de Chinezen in Rotterdam, die hij vaak enthousiast het land liet uitzetten.

Op 1 juli 1933 nam Sirks afscheid van zijn korps. Na zijn afscheid werd hij waterschout in Rotterdam. Op 27 februari 1941 stapte hij op de Kneuterdijk in Den Haag uit de tram. Hij werd niet goed en zakte in elkaar. Niet veel later overleed hij, op 61-jarige leeftijd.

Nadat de Rotterdamse politie de brandkasten op 5 mei uit het ruim van de Mercator had laten takelen, bleek dat de dubbele wanden, waaruit de brandwerende isolatielagen waren verwijderd, geheel opgevuld waren met pakketjes opium,

die in totaal 540 kilo wogen.

De geadresseerde Jacob Midler werd in Rotterdam aangehouden. Hij werd later veroordeeld tot een boete van 1.000 gulden. Hij was lid van een bende van drie smokkelaars, die vanuit Antwerpen opereerde en Russische roots hadden. Leider van de bende was David Samsonovitch, die resideerde in het Grand Hotel aan de Keyserlei. Het derde lid van de bende was de diamanthandelaar Isidoor Barry.

Smokkelaars Jacob Midler en David Samsonovitch.

Nu bleek dat die smokkelaars ook negen andere brandkasten op het in de haven van Antwerpen liggende schip Antochia hadden staan. Bestemming: Cuba. In overleg met de douane werden er bij wijze van steekproef twee

brandkasten van boord getakeld en nauwkeurig nagekeken. Er werden geen drugs gevonden, dus werden ze weer aan boord gehesen. Het schip vertrok zonder verder oponthoud richting Havana.

Ze hadden beter alle brandkasten kunnen controleren, want twee maanden later kreeg de Belgische politie vanuit Cuba een verrassend bericht. Er was daar in totaal 600 kilo opium in de dubbele wanden van de brandkasten aangetroffen. De lading was in beslag genomen en de Antiochia lag aan de ketting.

Rond dezelfde tijd werden in de Rotterdamse haven zeven kisten in beslag genomen, waarin volgens de papieren portretlijsten moesten zitten. De inhoud bleek na nadere inspectie geheel te bestaan uit in blikken verpakte cocaïne en morfine, 1.000 kilo in totaal. De drie mannen die de partij

wilden ophalen om door te zenden naar New York, werden aangehouden. Het ging om drie internationaal opererende smokkelaars: de Amerikaan Albert Spitzer, de Canadees Charles Cook en de Zwitser Anton Weber. De eerste twee werden vrijgesproken. Weber kreeg een boete van 1.000 gulden.

Tot slot werd in de zomer van 1925 in de Rotterdamse haven een partij van 34 kisten onderschept. Volgens de papieren zou er zeep, koffie en gecondenseerde melk in zitten. Maar na een tip van een oplettende Rotterdamse expeditie bleek er morfine ter waarde van 75.000 gulden in verstoppt. Op de opmerkelijke tipgever was namelijk al eens een boete verhaald, die een Amerikaanse rederij in New York had opgelopen vanwege een onderschepte lading morfine. De deklading bestond toen uit gloeilampen. Na verder onderzoek van de inspecteurs Valken en De Jong, het latere kernteam van De Centrale, werd de morfine 'ten gunste van de Nederlandse staat' verkocht. Kassa dus, voor de overheid.

Inspecteurs Valken en De Jong, de Jansen en Janssen van De Centrale.

Na al deze affaires stuurde Sirks een zwik rapporten naar Den Haag met 'bewezen overtredingen' van de Opiumwet. Maar niet alle overtredingen waren kraakhelder en bewezen. Er stonden ook geruchten en onbevestigde berichten in de rap-

porten over transacties en ongefundeerde schattingen over het illegaal drugsgebruik in de havenstad.

De verslagen misten hun uitwerking echter niet. De betrokken ministeries raakten in paniek. Extra maatregelen

moesten worden genomen! Inmiddels was de Rotterdamse politie de landelijke deskundige op het gebied van drugs-smokkel geworden. Als er op een Haags departement een vraag was over de illegale handel, dan werd Sirks als eerste om informatie gevraagd.

Er is een opmerkelijk verschil tussen vroeger en nu, waar het gaat om de herkomst van de naar Nederland gesmokkelde narcotica. Tegenwoordig komt cocaïne vooral uit Zuid-Amerika en heroïne uit Azië en Turkije.

In het interbellum was dat een heel ander verhaal. Toen waren er in Nederland nog geen illegale drugslabs die de markt van narcotica konden voorzien, maar er waren wel enkele chemische fabrieken die legaal drugs produceerden. Heroïne en cocaïne voor de illegale drugsmarkt werden simpelweg gestolen uit die legale fabrieken. Drugs voor die markt werden niet alleen verdonkeremaand door magazijnmedewerkers en laboranten, maar ook door hogere managers en vertegenwoordigers.

Er waren in Nederland drie bedrijven die legaal drugs produceerden: de Nederlandsche Cocaïnefabriek in Amsterdam, de Nederlandse Fabriek van Pharmaceutisch Chemische Producten in Apeldoorn en de Chemische Fabriek Naarden. Op hoger zakelijk niveau werden door de leiding van die fabrieken nogal eens afspraken gemaakt die nog net niet illegaal waren, maar wel 'indruisten tegen de geest en bedoeling van de Opiumwet'.

De nieuwe opiumwetten leidden niet tot het einde van de productie voor de illegale markt. Die productie verplaatste zich simpelweg naar Turkije en Oost-Europa. Hoofdcommissaris Sirks constateerde eveneens in de jaren twintig een enorme smokkel van opium vanuit Turkije. Turkije had geen

De Nederlandse Fabriek van Pharmaceutisch Chemische Producten in Apeldoorn.

enkele internationale overeenkomst over handel en productie van verdovende middelen ondertekend. Het land werd ook pas in 1932 lid van de Volkenbond.

Er bestond in Turkije niet de minste reden om aan drugsbestrijding te doen. Het tegendeel was zelfs het geval. De Turkse overheid 'achtte het in belang van de welvaart van het land wenselijk om de productie en de export van verdovende middelen zoveel mogelijk te stimuleren'.

Tegenwerking van opiumhandel werd zelfs streng bestraft. Het was dan ook niet vreemd dat van Turkse zijde in de jaren twintig 'geen enkele medewerking viel te verwachten bij de strijd tegen de internationale illegale opiumhandel,' aldus

Een opiumschuiver in Rotterdam, 1922

een *NRC*-correspondent. Het schuiven van opium – een pijpje gevuld met opium roken terwijl je het over een brandende kaars of een olielampje heen en weer schuift – en het openlijk verkopen van verdovende middelen was in Turkije dan weer wel streng verboden.

Er ontstond een bloeiende industrie van honderden kleine drugslaboratoria. Niet alleen in Turkije, maar ook in Bulgarije en Albanië. Deze fabriekjes verwerkten regionaal verbouwde Turkse, Griekse en Servische opium tot heroïne. Ze kregen daarbij financiële ondersteuning, grondstoffen en technische kennis uit West-Europa. Zo bouwde in oktober 1929 het in het Franse plaatsje Sainte-Geneviève gevestigde bedrijf *Société Industrielle de Chimie Organique*, in de buurt van Istanboel een fabriek voor de productie van morfine, heroïne en cocaïne.

Een bekende drugsspecialist op de Balkan was Georges Bakladjoglou, een Griek met een Turks paspoort. Als eigenaar van een apotheek in Athene was hij goed thuis in de wondere wereld der farmacie. Bakladjoglou kocht tussen

1933 en 1935 heroïne van Bulgaarse en Turkse fabrieken en zette zelf een heroïnefabriek op in Albanië. Hij kocht Albanese ambtenaren, en douanepersoneel in heel Europa en de Verenigde Staten om, zodat hij zijn drugs probleemloos kon smokkelen. Hij was een netwerker pur sang en liet talloze kilopakjes heroïne door stewards op Italiaanse stoomschepen vanuit Istanboel, Napels of Brindisi naar New York smokkelen. Hij maakte deel uit van een smokkelketen die al heel lang bestond in het vroegere Ottomaanse Rijk.

In Nederland was ook een bende met Griekse roots actief. Constantin Scordillis, Anastase Peroulis en Iphicrates Zoupanos kwamen alle drie van het Griekse eiland Corfu. Dit eiland voor de kust van Albanië, was geografisch gezien een ideaal verbindingspunt op de smokkelroutes rond de Middellandse Zee.

In 1930 woonden de drie in Marseille, een ander belangrijk verbindingspunt van de internationale drugssmokkel. Hier gingen ze regelmatig bij de Nederlandse consul op bezoek om een visum aan te vragen. Op een zeker moment kwam er bij de Nederlandse politie een anonieme tip binnen over Grieken die regelmatig naar Rotterdam en Amsterdam reisden, met opium verborgen in de dubbele bodems van hun koffers. Justitie wist genoeg en ging aan de slag.

Smokkelaars Anastasius Alexandros Peroulis en Constantijn Scordillis.

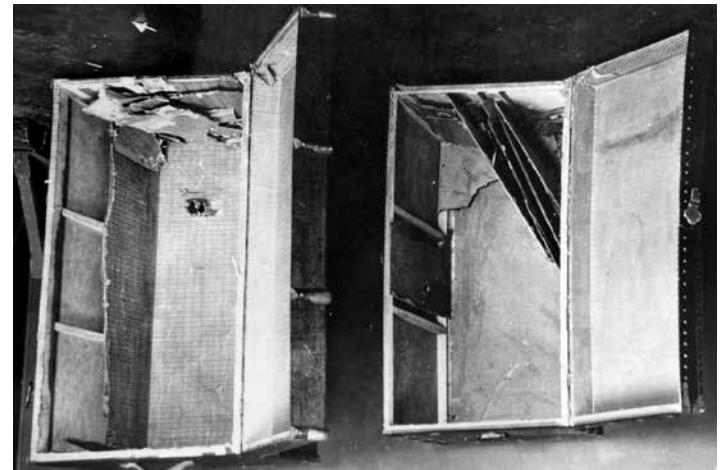
De vele visumaanvragen in Marseille kregen nu alle aandacht. Toen de consul op 12 juli 1930 de politie liet weten dat hij opnieuw een visum aan Scordillis had verstrekt, en er op die dag een visumaanvraag binnenkwam van Peroulis,

werd de politie in Roosendaal daarop attent gemaakt. Daar stonden enkele inspecteurs klaar om Scordillis op te pakken op het moment dat hij op 15 juli met de trein naar Parijs aankwam.

Er werd 25 kilo opium aangetroffen in de dubbele bodems van de koffers van de Griek. Een dag later werden ook Zoupanos en Peroulis aangehouden, met twee koffers met daarin 27 kilo opium. Uiteraard zat de smokkelwaar verstopt in dubbele bodems. Nadat ze hun straf hadden uitgezeten, gingen de leden van de Corfubende vrolijk verder met smokkelen.

Peroulis blijft maar opduiken in de rapporten van De Centrale. Hij heeft in Nederland dan ook vaste voet aan de grond; begin jaren dertig woonde hij op Van Brakelstraat 35 in Rotterdam. Hij woonde samen met 'de bekende publieke vrouw Wilhelmina Hubeek'. Haar bijnaam? Blonde Miep!

In 1934 werd Peroulis weer gearresteerd. Nu in Amsterdam

Een koffer met een dubbele bodem, waarin opium werd gesmokkeld.

en met 24 kilo opium op zak. Hij kreeg een jaar gevangenisstraf. Dat deed hem niet. In 1937 vernam de politie via dat zijn bende nog altijd actief was.

De Griekse smokkelaars verbonden Chinese opiumhandelaars in Frankrijk en Nederland met elkaar. De Corfubende was een centrale schakel in het netwerk van de in Nederland machtige Chinese genootschappen die zich op grote schaal met de lucratieve drugsmokkel bezighielden. Het ging in Nederland vooral om twee triades: de Drie Vingers en de Bo On. Deze bendes komen later nog uitgebreid aan bod.

DE VOC ALS OPIUMDEALER

In de jaren twintig van de vorige eeuw kwamen drugs, mede dankzij invoering van de Opiumwet, steeds meer in de publieke belangstelling te staan. Het gebruik van verdovende middelen is echter eeuwenoud. Zo was in de oudheid de geneeskrachtige en euforiserende werking van opium al bekend.

Het woord 'drugs' kent een kortere geschiedenis. Pas sinds eind jaren zestig is het een gangbaar begrip geworden in de Nederlandse taal. Bij drugs gaat het om stoffen die een psychotrope werking hebben. Dat zijn middelen die veranderingen teweegbrengen in de geestelijke functies. Vaak zijn dat onder de Opiumwet vallende stoffen.

Het woord *drug* komt oorspronkelijk van het Middelnederlandse woord *droge*, waar het woord *drogist* vandaan komt. De Fransen hebben *droge* verbasterd tot *drogue*. Dat vonden de Engelsen een prachtwoord, maar zij verhaspelden het om onduidelijke redenen tot *drug*. Het Nederlands heeft het woord weer uit het Engels gehaald, hoewel het daar zowel medicijn als verdovend middel betekent. Die eerste betekenis heeft 'drug' in het Nederlands niet.

Tot in midden jaren zestig werden de geestverruimende stoffen nog aangeduid als 'verdovende middelen' of 'narcotica'. Cocaïne werkt weliswaar lokaal verdovend, maar is geen narcoticum. Als genotmiddel wordt cocaïne als stimulerende stof gezien. Hetzelfde geldt voor amfetamine. Desondanks worden deze stoffen toch vaak verdovende middelen genoemd.